

5. Статистичний щорічник України за 2003 рік / Держкомстат України; За ред. О.Г.Осауленка. – К.: Консультант, 2004. – 632 с.

6. Сутормина В. Н., Федосов В. М., Андрущенко В. Л. Государство – налоги – бизнес. – К.: Либидь, 1992. – 328 с.

7. Шаблиста Л. М. Податки як засіб структурної перебудови економіки. – К.: Ін-т економіки НАН України, 2000. – 218 с.

Получено 14.04.2006

УДК 330.322 : 658

Ю.І.ГОРБАЧОВА

Харківська національна академія міського господарства

ЗМІСТ ТА ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Досліджуються механізми державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності, розкриваються умови формування та реалізації інноваційно-інвестиційної політики держави.

Інноваційний розвиток вимагає необхідного інвестування, в той час як стимулювання інвестиційної діяльності має розглядатися в контексті загального інноваційного вектора стратегічного розвитку держави. На необхідності формування чіткої державної політики у сфері інновацій та інвестицій наголошують зарубіжні та вітчизняні вчені. Питання науково-методичних основ державного регулювання інвестиційної та інноваційної діяльності досліджується в роботах В.М.Гейця [6], М.Данько [3], Л.А.Жаліло [5], А.К.Кінаха [6], В.Мартиненка [8], А.С.Музиченка [10], М.І.Крупки [7], Б.Санто [11], О.Ф.Уткіна [12] та ін.

Метою даної роботи є дослідження механізмів державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності, умов формування та реалізації інноваційно-інвестиційної політики держави.

У сучасних умовах кожне підприємство зацікавлене в забезпеченні конкурентних переваг за рахунок технологічного рівня виробництва продукції, а тому самостійно намагається забезпечувати динамічний його розвиток. Однак самостійно підтримувати необхідні темпи розвитку технологій більшість українських підприємств не в змозі. До такого висновку підводить і вивчення досвіду розвинутих країн (США, Японії, Німеччини, Великобританії, Франції), які розвиваються перш за все на основі активізації інноваційної діяльності. Саме в цих країнах намічається радикальний перехід від традиційної до інноваційної науково-технічної політики [1]. Все це свідчить про необхідність розробки комплексних заходів переходу до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку, які доцільно гармонізувати з державною інноваційно-інвес-

тиційною політикою.

Державна інноваційно-інвестиційна політика – це діяльність держави, спрямована на створення сприятливих нормативно-правових та економічних умов для інвестицій взагалі й інвестицій в інновації, стимулювання процесу формування інвестиційних умов для інноваційного розвитку, а також формування ринку інновацій та інвестицій. Інноваційно-інвестиційна політика держави повинна бути спрямована на забезпечення зростання обсягів капіталовкладень у сферу впровадження інноваційних технологій. Держава, використовуючи певні механізми, має забезпечити умови для формування та стимулювання розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності насамперед через створення позитивного інвестиційного клімату внаслідок поліпшення загального міжнародного іміджу країни.

Важливим механізмом забезпечення інноваційно спрямованої промислової політики є визначення пріоритетів стратегічного розвитку країни, які повинні врахувати загальне підвищення рівня науки, техніки, виробництва. Визначення пріоритетів – це лише початок, оскільки ще більш важливим є розробка програм, які забезпечать їх реалізацію і передбачатимуть відповідне фінансування.

Питома вага витрат на фундаментальні дослідження і сприяння НТП в загальній сумі видатків країн ЄС є доведення цього показника до 3% ВВП в 2010 р. [9, с.28]. Державний бюджет України 2005 р. взагалі скасував дії вільних економічних зон та територій з спеціальним режимом. Це свідчить про те, що держава обирає стратегію поступового переходу до інноваційної моделі розвитку, очікування дії мультиплікатора. Тобто інноваційний сектор "кидається" на виживання, на очікування природного саморозвитку.

Звернемося до досвіду розвинутих країн і країн, що розвиваються. Основною умовою ефективного функціонування підприємства в країнах з розвинутою ринковою економікою є конкурентоспроможність і прибутковість продукції на світовому ринку. Цього можна досягнути, не лише забезпечуючи виробництво технологічно сучасної продукції, а, в умовах сьогоденної динаміки НТП, працюючи на випередження. Самостійно підприємствам це завдання не вирішити. А тому в розвинутих країнах використовуються різні форми державної підтримки не лише стимулювання експорту та виробництва продукції, а й обміну технологіями. Так, в США створені і діють спеціальні комісії з проблем міжнародної конкурентоспроможності промисловості, національної економіки. У Великобританії взагалі обмін нововведеннями між національними і закордонними фірмами регулює держава [2].

Отже, актуальним завданням має стати відновлення функцій дер-

жавного управління: прогнозування, планування, організації, стимулювання, контролю. У роботі В.Мартиненка [8] така рекомендація стосується інвестиційного процесу, однак її потрібно застосувати до таких об'єктів, як інвестиції та інновації, через інструментарій державної інноваційно-інвестиційної політики.

Стратегічною метою інноваційно-інвестиційної політики України повинно стати забезпечення позитивної економічної динаміки за рахунок використання комплексу "інвестиції-інновації", формування внутрішніх інноваційно-інвестиційних механізмів саморозвитку національної економіки. Виходячи із зазначеної мети, обґрунтуємо зміст завдань політики, які потребують першочергового та перспективного вирішення.

До першочергових завдань слід віднести:

- створення сприятливого інвестиційного клімату та простих правил "гри";
- створення умов для нарощування внутрішніх інвестиційних ресурсів;
- стимулювання припливу іноземних інвестицій;
- стимулювання розвитку науки і освіти.

Виконання цих завдань створить умови для вирішення і перспективних завдань: створення нових робочих місць і підвищення технологічного рівня існуючих; удосконалення галузевої структури господарства в напрямку розвитку інноваційних виробництв; зміна структури зайнятості населення; забезпечення стійких темпів економічного зростання; перехід до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку.

Реалізація завдань державної інноваційно-інвестиційної політики на практиці залежить перш за все від чіткості та зрозумілості її принципів. Обґрунтуємо принципи ефективної інноваційно-інвестиційної політики держави.

1. Принцип системності – передбачає розробку і забезпечення реалізації механізмів активізації одночасно інноваційної та інвестиційної діяльності.

2. Принцип наступності – активізація інноваційної та інвестиційної діяльності повинна відбуватись з урахуванням перспектив розвитку галузевої структури економіки.

3. Принцип ефективності – регламентує необхідність здійснення заходів державної підтримки підприємницьких структур лише за умови досягнення позитивного економічного ефекту.

4. Принцип пріоритетності – передбачає ранжування інноваційних проектів за критерієм перспективності та прибутковості при включенні їх до програм державної фінансової підтримки.

5. Принцип наукової обґрунтованості – формування інноваційно-інвестиційної системи є процесом довготривалим, а відтак будь-які заходи, що реалізує держава, повинні бути науково обґрунтованими та прорахованими на перспективу.

6. Принцип інтегрованості – передбачає визначення та виробництво тих інноваційних продуктів, з якими є ймовірність освоєння якщо не ринків, то "ніш" збуту, де є мінімальна конкуренція і відносно високий потенціал вітчизняного інноваційно-інвестиційного комплексу.

В сьогодишніх умовах інноваційно-інвестиційна політика держави повинна бути спрямована на поступове формування дієздатного інноваційно-інвестиційного комплексу, розширення його меж на все більше число галузей господарства України. Наприклад, країни Європейського Союзу створили європейське інноваційне табло зі сформованими категоріями та індикаторами, які згруповані за наступними напрямками:

- людські ресурси (дипломовані фахівці з науково-технічною освітою; населення з освітою, вищою за середню; зайнятість у середньо- та високотехнологічному виробництві; зайнятість у високотехнологічному сервісі);
- створення нових знань (загальні бюджетні витрати на дослідження і розробки, витрати бізнесу на дослідження і розробки, високотехнологічні патентні заявки);
- передавання і застосування знань (малі і середні інноваційні підприємства в промисловості, в сфері послуг; витрати на інновації у виробництві, витрати на інновації в сфері послуг);
- фінансування інновацій (частка інвестицій у високотехнологічний венчурний капітал; частка венчурного капіталу на ранніх стадіях у ВВП; продаж нових ринкових продуктів; витрати на інформаційно-комунікаційні технології) [4].

Отже, в сучасних умовах відповідність національної економіки критеріям світової господарської системи означає в першу чергу інноваційність на основі достатнього інвестиційного забезпечення, а не лише високий рівень доходів та життя населення, стабільні темпи економічного зростання.

1.Буднікевич І.М., Школа І.М. Становлення регіонального ринку інновацій в Україні. – Чернівці: Зелена Буковина, 2002. – 200 с.

2.Гриньов А.В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління. – Харків: ВД "ІНЖЕК", 2003. – 308 с.

3.Данько М. Довгострокові пріоритети інноваційного розвитку економіки України в умовах глобалізації // Стратегія економічного розвитку України: Наук. зб. Вип.5. – К.: КНЕУ, 2001. – 334 с.

4.Денисюк В. Щодо вдосконалення системи індикаторів для управління інновацій-

ним розвитком // Економіст. – 2004. – № 6. – С.55-59.

5.Жаліло Л.А. Економічна стратегія держави: Теорія, методологія, практика. – К.: НІСД, 2003. – 368 с.

6.Інноваційна стратегія українських реформ / А.С.Гальчинський, В.М.Гесць, А.К.Кінах, В.П.Семиноженко. – К.: Знання України, 2002. – 336 с.

7.Крупка М.І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України. – Львів: Вид. центр Львів. нац. ун-ту ім. І.Франка, 2001. – 608 с.

8.Мартиненко В. Формування державного механізму управління інвестиційним процесом в Україні: проблеми невизначеності та методи їх зняття // Економіка України. – 2004. – №8. – С.50-56.

9.Московкин В.М., Коваленко В.Н. Европейский опыт инновационного регионального развития и создания межрегиональных тематических сетей // Бизнес Информ. – 2004. – № 5-6. – С.28-36.

10.Музиченко А.С. Державне регулювання інвестиційної діяльності. – К.: Наук. світ, 2001. – 345 с.

11.Санто Б. Инновация как средство экономического развития: Пер. с венг. / Общ. ред. Б.В.Сазонова. – М.: Прогресс, 1990. – 296 с.

12.Уткін О.Ф., Паче А.М. Цілі і принципи державного регулювання інвестиційної діяльності // Інвестиції: практика та досвід. – 2004. – № 5. – С.15-19.

Отримано 14.02.2006

УДК 338.49

О.В.ВАСИЛЬЄВ, канд. екон. наук

Харківська національна академія міського господарства

ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ РИНКОВОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Досліджуються методологічні основи визначення економічної інфраструктури, як однієї з найважливіших складових у перехідній економіці. Сформовано схему сутності інфраструктури ринку, де визначено, що основними складовими інфраструктури слід виділяти інститути, операції, інформаційні мережі та потоки.

Однією з найважливіших складових сучасного ринкового господарства є його інфраструктура, від рівня розвитку якої залежить ефективність функціонування всіх його елементів та їх загальної взаємодії. Актуальність питання дослідження та формування концептуального підходу до визначення інфраструктури доводить той факт, що процес її формування багато в чому співпадає з формуванням моделі ринкової економіки. Н.М.Внукова відзначає, що існує три етапи формування ринкової економіки в державі:

- формування цільової установки для визначення змісту поняття „ринкова економіка”;
- оцінка ситуації в існуючій економічній системі;
- формування самої інфраструктури, що є в ту ж мить і формуванням моделі ринкової економіки [1].